

Dokument oprettet: 6. november 2007
Denne version: 12. februar 2008
Sag 07/589 – Dok. 10934/07 MR/kft

DSI foreslår en ny ydelse – en ny indsats

Baggrund for forslag om rehabiliteringsydelse

I den nuværende tilbudsvifte er der mange gode elementer. Når det på trods heraf er nødvendigt at foreslå en ny ydelse og en ny type indsats, er det fordi *ikke* alle personer med varigt nedsat funktions- og arbejdsevne kan profitere af de eksisterende tilbud, og fordi der mangler noget. I nogle tilfælde er de nuværende indsatser ikke tilstrækkeligt helhedsorienterede, og det manglende samspil mellem de forskellige ydelser påvirker den enkeltes forsørgelse i negativ retning.

Det gælder for eksempel for personer med forskellige typer af psykiatriske lidelser, der typisk har behov for længerevarende behandlingsforløb, og hvor et pres på den daglige forsørgelse virker hæmmende for behandlingen. Problemet er, at der ikke findes en længerevarende ydelse, der tager højde for et længerevarende rehabiliteringsforløb. Man kan derfor ikke udelukke, at der i nogle tilfælde vil være økonomiske incitamentter for at søge førtidspension, selvom der på længere sigt måske kan være udsigt til en forbedring af arbejdsevnen.

Problemet kan fx være, at personer med funktionsnedsættelse falder for varighedsgrænsen i sygedagpengeloven på et tidspunkt, hvor de endnu ikke er parate til at indgå i mere afklarende arbejdsprøvninger, revalidering, udarbejdelse af jobplaner m.v. På den ene side *kan* der være udsigt til forbedring af arbejdsevnen. På den anden side kan man ikke sige noget *præcist* herom i forbindelse med varighedsgrænsens indtræden. Hvis en person falder for varighedsgrænsen, er alternativet kontanthjælp. Forsørgelsesydelsen skifter hermed karakter fra en sikringsydelse til en forsørgelsesydelse, påvirket af ægtefælle eller samlevers indkomstforhold. Konsekvensen kan være, at den enkelte derfor fuldstændig mister et indtægtgrundlag, hvorved livsgrundlaget trues. Det virker bestemt ikke befordrende for et aktivt rettet rehabiliteringsforløb, og samtidig øger det incitamentet for borgeren for at opnå førtidspension. Personer med fx psykiatriske lidelser eller kognitive funktionsnedsættelser bliver ikke raske af at blive truet på deres livsgrundlag. Tværtimod. Kommunens og/eller jobcenterets incitament til at yde en aktiv indsats for personer, der ikke forsørges af kommunen, f.eks. pga. ægtefælle forsørgelse, må man helt sikkert også stille spørgsmålstegn ved.

Mennesker med varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne med behov for et rehabiliteringsforløb skal have mulighed for at opnå den samme sikringsydelse i hele rehabiliteringsforløbet. Det vil fremme behandlingen og øge muligheden for at forbedre arbejdsevnen. Samtidig vil incitamentet ændres, så førtidspension ikke bliver den bedste løsning.

Kontanthjælp er ikke en sikringsydelse og er derfor ikke den rigtige ydelse for personer med varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne med nedsat arbejdsevne, der har behov for rehabilitering for at forbedre arbejdsevnen.

Formål

Formålet med ydelsen er at medvirke til, at en person med varigt fysisk eller psykisk funktionsevne og nedsat arbejdsevne, der har behov for længerevarende rehabilitering, kan modtage tilbud herom. Rehabiliteringsydelsen skal sikre, at en person med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan gennemføre rehabiliteringsforløbet og modtage den samme ydelse i hele rehabiliteringsforløbet. Sigtet er endvidere at skabe tryghed og ro om de økonomiske forhold, som en vigtig forudsætning for et succesfuldt rehabiliteringsforløb. Rehabiliteringsydelsen skal sikre, at personer med varigt nedsat funktionsevne understøttes i fortsat udvikling af arbejdsevnen, selvom tidsperspektivet rækker ud over de eksisterende rammer for henholdsvis sygedagpenge, revalidering, jobplaner m.v.

En aktiv rehabiliteringsydelse overflødig gør en midlertidig tilkendelse af førtidspension. Førtidspension skal først tilkendes, når det er endeligt afklaret, at arbejdsevnen ikke kan forbedres. Så længe, der kan være udsigt til forbedring, skal der ikke søges førtidspension. Til gengæld skal rehabiliteringsydelsen sikre, at der kan udbetales en sikringsydelse i hele rehabiliteringsforløbet.

Personkreds

Personkredsen for den nye rehabiliteringsydelse er:

- 1) Personer med varigt nedsat fysisk, psykisk eller kognitiv funktionsevne. Ved varigt nedsat funktionsevne forstås en langvarig lidelse, hvis konsekvenser for den enkelte er af indgribende karakter i den daglige tilværelse.
Og
- 2) Arbejdsevnen er nedsat og uafklaret, og kan ikke afklares via de eksisterende tilbud, da personen eksempelvis endnu ikke er parat til at indgå i optrænings- og revalideringsforløb, og aftaler om jobplaner.
Og
- 3) Der skønnes at være gode muligheder for, at et rehabiliteringsforløb kan føre til forbedret arbejdsevne.

Rehabiliteringskoordinator

Rehabiliteringsydelsen skal kunne bevilges over længere tid, men det må ikke være en ydelse og en indsats, der ikke følges nøje. Derfor gælder i hele rehabiliteringsperioden en forpligtelse til aktiv opfølgning fra kommunens side, mindst hver 3. måned. Formålet er, at borgeren ikke på noget tidspunkt ”sejler sin egen sø”, heller ikke ved ’aktive’ sygdomsperioder, fx ved sindslidelser. Det skal sikres, at borgeren er aktiv og motiveret for at gennemføre rehabiliteringen. Samtidig skal det sikres, at der er fremdrift i rehabiliteringsforløbet fx. samspil mellem involverede sektorer, behandlere mv. Til at varetage denne opgave udpeges en rehabiliteringskoordinator, der varetager opfølgning og sikrer, at betingelserne for rehabiliteringen løbende er opfyldt.

Rehabiliteringsydelsen fastsættes på et niveau svarende til sygedagpenge og dermed niveauet for førtidspension.

Rehabiliteringsindsats

Rehabilitering er mere end revalidering, behandling og genoptræning. Genoptræning handler om at restituere kroppens funktioner eller personens færdigheder. Behandling betyder at helbrede nogen eller lindre deres smerter. At modtage genoptræning eller behandling er ikke ensbetydende med en helhedsorienteret, koordineret og sammenhængende proces, der som rehabilitering sigter imod, at borgeren kan udføre sine personlige aktiviteter og deltage i samfundslivet, hvor fx borgerens beslutninger og deltagelse er afgørende. Forskellige behandlings- og genoptræningsformer kan indgå i en rehabiliteringsproces. Revalidering kan først komme på tale, når personen helbredsmæssigt er så langt i sit forløb, at en jobplan kan udarbejdes. Revalidering er derfor på rette tidspunkt en mulighed som en del af et rehabiliteringsforløb.

For at fastholde eller inkludere mennesker med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktions- evne på arbejdsmarkedet, er det nødvendigt med en positiv, gensidigt forpligtende, aktiv og helhedsorienteret indsats. Tilsvarende gælder for personer på førtidspension, der skal have mulighed for helt eller delvist at vende tilbage på arbejdsmarkedet.

Det er nødvendigt at arbejde sammenhængende og på tværs af forskellige sektorer – social, undervisning, sundhed og beskæftigelse – når man skal give den bedste indsats i forhold til personer, som er længst væk fra arbejdsmarkedet. Det er også nødvendigt at medtænke fx familie og netværk.

Rehabiliteringsindsatsen forudsætter, at man ud fra et helhedsorienteret perspektiv anvender en lang række muligheder på tværs af sektorer, lovgivninger, og arbejder sammen om at skabe optimale betingelser for at bringe personen ind i en udvikling, hvor resultatet bliver, at personen kan fastholdes eller komme ind på arbejdsmarkedet.

Den enkelte person skal have tilknyttet en rehabiliteringskoordinator, som kan tage ansvar for, at alle relevante sektorer inddrages og yder deres bedste i forhold til at sikre borgernes muligheder på arbejdsmarkedet.

Rehabiliteringsforløbet skal være kendetegnet ved et helhedsorienteret, dynamisk, fleksibelt og udviklende forløb med kvalitetsstyring, evaluering og nødvendig opfølgning/justering.

Sikkerhed for førtidspensionister

Førtidspensionister har også ret til en rehabiliteringsindsats. Denne personkreds bevarer dog førtidspensionen som forsørgelsesgrundlag, indtil en evt. lønindtægt helt eller delvist erstatter pensionen. Det betyder, at førtidspensionister får en ret til at jobcenteret og kommunen skal gå aktivt ind i deres sag.

For de personer, der i dag er tilkendt førtidspension, og som har et ønske om at sætte denne i bero pga. en genvunden tilknytning til arbejdsmarkedet, skal der gives sikkerhed for, at de uden problemer kan vende tilbage til førtidspension, hvis det viser sig nødvendigt.

I dag oplever personer på førtidspension at blive mistænkeliggjort i et eller andet omfang, hvis de over for myndighederne rejser ønske om at blive afprøvet på arbejdsmarkedet. Der bliver stillet spørgsmålstejn ved, om de så overhovedet er berettiget til førtidspension. Denne mistænkeliggørelse får flere til på forhånd at opgive ethvert forsøg på at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet i større eller mindre grad. Det er ikke hensigtsmæssigt.

Derfor må der skabes sikkerhed for, at den enkelte kan vende tilbage til førtidspension uden at skulle begynde helt forfra, såfremt forsøgene på at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet i større eller mindre grad mislykkes. Dette kan gerne gøres ved at udstede et ”førtidspensionsbevis”, fx i form af et ”frihedsbrev”, som har været nævnt i den politiske debat.